

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย โดยใช้ฐานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Research-Based Learning: RBL) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อให้ นักศึกษา-อาจารย์ ได้เรียนรู้สภาพ และสถานการณ์ที่เป็นจริงของชุมชนท้องถิ่น โดยผ่านงานวิจัยกับ ท้องถิ่นที่เชื่อมโยงจากเนื้อหารายวิชาที่สอน 2. เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างการเรียนการสอน- การวิจัย และการบริการทางวิชาการเข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม 3. เพื่อให้เกิดทางเลือกใหม่ของการ เรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงของท้องถิ่น 4. เพื่อให้เกิดสัม พันธ์ภาพที่ดีระหว่างนักศึกษา กับชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินงาน ดังนี้ 1. ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อ ค้นหาผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ 2. เวทีทำความเข้าใจ มโนทัศน์โครงการ การพัฒนาโจทย์และ เกณฑ์การขอทุน 3. การพัฒนาโจทย์ในชั้นเรียนร่วมกับอาจารย์และนักศึกษา 4. เวทีการเขียน เอกสารเชิงหลักการ 5. การพิจารณาโครงการวิจัย 6. เวทีปฐมนิเทศ, มอบทุนและการเติมความรู้/ ทักษะ/จิตความสามารถในการทำวิจัยกับท้องถิ่นเช่น การเป็น Facilitator, การเก็บข้อมูลแบบมีส่วน ร่วม เป็นต้น 7. การติดตามความก้าวหน้าของโครงการ 7.1 เวทีการติดตามความก้าวหน้าและ หนุนเสริมโครงการ 7.2 เวทีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “เติมความรู้และทักษะการออกแบบ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” 7.3 การติดตาม และหนุนเสริมงานเป็นระยะในห้องเรียนหรือ ในพื้นที่จริง 8. เวทีติดตามการทำงานช่วงปลายโครงการ 9. เวทีถอดบทเรียนการทำงานวิจัย 10. การจัดนิทรรศการแสดงผลงานและการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลของการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดผลดังต่อไปนี้

1. ทำให้นักศึกษา-อาจารย์ ได้เรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นจริงของชุมชนท้องถิ่น โดยผ่านงานวิจัยที่ เชื่อมโยงจากเนื้อหาวิชา ซึ่งทำให้นักศึกษาเรียนรู้จากมิติเชิงวิชาการสู่มิติของความเป็น จริงที่เป็นอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ จนนำไปสู่ความเข้าใจ โดยผ่านการเห็นหรือการปฏิบัติ จริง ซึ่งทำให้เกิดการจดจำได้มากกว่าการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว
2. เกิดการบูรณาการการเรียนการสอน กับ การวิจัยและการบริการวิชาการ
การบูรณาการจะชัดเจนในการเรียนการสอนกับงานวิจัย เพราะโดยกระบวนการแล้ว โครงการได้มีแนวคิดที่ทำให้กระบวนการงานวิจัยที่นักศึกษาต้องลงไปสืบค้นหาคำตอบใน ชุมชนอยู่แล้ว แต่ก็เกิดขึ้นบางรายวิชาเท่านั้น เพราะเงื่อนไขของเวลาและความไม่เข้าใจของ อาจารย์ ส่วนการบูรณาการกับการบริการวิชาการ เกิดขึ้นได้เพียง 2 โครงการเท่านั้น

3. มีผลกระทบบางประการที่เกิดจากโครงการวิจัยนี้ ก็คือ บางพื้นที่นั้นได้เกิดโครงการรวมตัวของผู้เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มผู้ประกอบการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต.ปากน้ำแหลมสิงห์ และต่อมาได้เข้าสู่ระบบการสร้างเครือข่ายสวัสดิการโดยชุมชนระดับอำเภอ ได้ทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่นของ สกว. ในระยะต่อมา นอกจากนั้นยังไม่เห็นผลกระทบชัดเจนในด้านการเรียนการสอน แต่มีการสะท้อนกลับจากนักศึกษาถึงความพึงพอใจและการได้ประโยชน์จากโครงการนี้
4. ทำให้เกิดสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักศึกษากับชาวบ้าน ทำให้นักศึกษาเกิดสำนึกและเห็นคุณค่าในชุมชนถิ่นฐานของตนเอง

กล่าวโดยสรุป โครงการ RBL ก็คือ รูปแบบการเรียนรู้ที่ดึงผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีประสบการณ์ร่วมกัน คือ อาจารย์ นักศึกษา พี่เลี้ยงผู้ประสานงานของ Node และผู้คนที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่น เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนซึ่งเดิมที่ถูกจำกัดอยู่ภายในห้อง และโลกทางวิชาการ ให้เปิดกว้างแผ่ขยายออกไปยังชุมชนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นการสร้างพลังการเรียนรู้ร่วมกันจนเป็นสนามพลังของการเรียนรู้ที่สามารถเข้ามาเชื่อมโยง บูรณาการกับหลายปัจจัย อาทิ ด้านเนื้อหา ทฤษฎีหลักการ ด้านผู้เกี่ยวข้อง ด้านบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งด้านสัมพันธภาพอันดีระหว่างมหาวิทยาลัยอันมีครูอาจารย์และนักศึกษาเป็นหลักกับความเป็นชุมชนท้องถิ่นที่อยู่รอบมหาวิทยาลัย

นอกจากนั้น จากโครงการนี้ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆหลายอย่าง อาทิเช่น อาจารย์และนักศึกษาได้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกันก่อนการทำงาน การปรับวิธีการเรียนการสอน ที่เคยเน้นการสอนแบบถ่ายทอดทางเดียวจากครูมาเป็นให้นักศึกษาเป็นผู้ตั้งคำถาม คิดค้นหาคำตอบหรือการเข้าถึงความรู้ผ่านงานวิจัย โดยการปฏิบัติจริงโดยมีชุมชนเป็นสนามของการเรียนรู้ ซึ่งจากวิธีการนี้ ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำ เพิ่มความรู้ใหม่ที่ไม่มีตำรา โดยเฉพาะวิชาชีวิตและนำความรู้มาใช้แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้มากกว่าการเรียนรู้เพียงในห้องสี่เหลี่ยม เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม ทักษะการคิด วิเคราะห์และการเขียนได้มากกว่าการเรียนแบบเดิม นอกจากนั้นยังได้รับสัมพันธภาพที่ดีจากชุมชนในแง่ของความร่วมมือในการให้ข้อมูล การเข้าร่วมเวทีกันข้อมูล หรือสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการด้วย อีกทั้งได้รับการชื่นชมและต้องการที่จะให้นักศึกษามาทำกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้อีก ซึ่งส่งผลมาถึงชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และทำให้เกิดสำนึกและเห็นคุณค่าในชุมชนถิ่นฐานของตนเอง

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

1. โครงการนี้จะต้องให้อาจารย์เป็นผู้วิจัยและให้นักศึกษาร่วมวิจัยโดยบูรณาการ คือ อาจารย์จะทำวิจัยเพื่อตอบโจทย์สัมฤทธิ์ผลของกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา นักศึกษาจะวิจัยการค้นหาสภาวะที่เป็นจริงและที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน อาจเป็นลักษณะงานวิจัยนอกชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และมีทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ซึ่งจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งเช่นเดียวกับ “วิจัยในชั้นเรียน” ที่มุ่งให้อาจารย์ทำการวิจัยพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาภายในบริบทของชั้นเรียน เป็นต้น

2. ควรส่งเสริมการวิจัยนอกชั้นเรียนของอาจารย์และนักศึกษาในลักษณะบูรณาการเป็นสองสาขาวิชาการ (Interdisciplinary) โดยใช้ชุมชนเดียวกันเป็นฐานก็ได้ เช่น ชุมชน ก. มีสภาพเรื่องราว วิถีวัฒนธรรมหนึ่งๆ อาจารย์รายวิชาต่างๆอาจจับกลุ่มร่วมกันที่ใช้ชุมชนนั้นๆ เป็นฐาน (Area-Based) ในการเรียนรู้ของแต่ละสาขาวิชา แต่ต้องดำเนินการเชื่อมโยงกันให้เป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ เช่น วางแผนร่วมกัน ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน นอกเหนือจากจะต้องคืนข้อมูลและแบ่งปันการเรียนรู้คืนกลับสู่ชุมชนด้วย

3. มหาวิทยาลัยจะต้องมีนโยบายมาตรการและสร้างกลไกรองรับ อาทิ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หรือสถาบันบูรณาการองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น และสถาบันต้องมีกลไกสนับสนุนหรือมีพี่เลี้ยงที่คอยช่วยเหลือ เสริมหนุน ร่วมแก้ปัญหาหรือเป็นกลไกที่ช่วยให้อาจารย์และนักศึกษาเข้าไปทำงานกับชุมชนในลักษณะการสร้างการเรียนรู้ได้ กลไกเช่นนี้ต้องมีกิจกรรมคู่ขนานกันไป อาทิ การอบรมปฏิบัติการเพื่อเติมเครื่องมือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลภาคสนามแบบมีส่วนร่วม หรือเวทีสังเคราะห์วิเคราะห์และการถอดบทเรียน เป็นต้น เพราะการทำงานลักษณะนี้อาจารย์จะมีบทบาทหน้าที่เป็น “ผู้สนับสนุนการเรียนรู้” ของนักศึกษาให้สามารถเรียนรู้ได้จากการวิจัย

โดยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปมีดังนี้

1. ถ้าจะต้องวิจัยต่อไปเพื่อให้ได้ประโยชน์ในเชิงนโยบายหรือการตอบโจทย์การพัฒนาการเรียนการสอนลักษณะนี้ต่อไป ควรจะทำวิจัยการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการโครงการการเรียนรู้ลักษณะนี้ให้ชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยขึ้นมาได้

2. ควรจะส่งเสริมให้นักศึกษาลงไปทำวิจัยร่วมกับชุมชนในประเด็นที่เป็นปัญหา และความต้องการของชุมชนต่อไป ได้อย่างเป็นจริง โดยมีระบบการสนับสนุน เช่น เงินทุน ที่ปรึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้กับนักศึกษาด้วย

Abstract

The research project title: The Study of Learning Process Development Patterns in the University by Using Community-Based Research. The Researchers attend to designed as the Research-Based Learning: RBL, is aimed to (1) focus on between the students and the teachers to learned the condition and the local communities actual situation through Community-Based Research Community—CBR, that is linked between the teaching courses syllabus (2) achieve the integration concretely between the learning-teaching, the research, and the academic service (3) make an innovative choice of learning approach in the University, that linked with the local communities actual situation and (4) create the relationship between the local community and the students. A Participatory Action Research is used as a research, which activities are as follows: stage 1: to discover and publicity the teacher through students for those who interested in participating, stage 2: to understand the project concept, how to develop a research problems and criteria for funding, stage3: develop the research problems, and the project in the classroom with teachers and students, stage 4: train to write a document-oriented principles, stage 5: the RBL staff considered the research project proposal, stage 6: meet orientation, scholarships grant, and fulfilled the research knowledge and skills, analyzed in capabilities to do the research with communities' participation, such as how to facilitator, how the data collection in a participation, stage 7: the progress of the RBL project divided into 3 parts 7.1 followed and supported the RBL in each projects 7.2 platform for the workshop. "The Fulfillments of the knowledge and skills of how to design a participatory learning process," 7.3 Monitoring and support for an extended period in the classroom or in real space, stage 8: monitored at the finally RBL project, stage 9: Lesson distilled stage of RBL, and stage 10: set the results of RBL exhibition and workshops.

The results of this RBL project can be demonstrated as following:

1. The researcher can successfully stimulate the 7 RBL projects. From the research found that the students – teachers is able to learn the actual situation of local communities, get the way through CBR that can be linked between the course syllabus, which is enable to benefit the students to learn more of the academic dimension and a reality of existence of local community dimension. Effectively, both of the dimension get lighted to understanding by seeing or practicing, which resulted in the recognition would rather than only in the classroom.

2. The integration between altogether, of which teaching-learning, research and academic services. They are completely integrated in teaching and research by their process themselves. All of 7 RBL projects have the idea concepts, that the students were became the researcher, they must be searched to find the answer in community-based. However, It was only a few projects of which can do this approach, the reason is timing variable and the misunderstood of some teacher. Moreover, the dominant of RBL's integration with academic services can be found only on two projects.

3. There are some impacts of this RBL projects, that they have caused some areas of the RBL project involved in a group of parents of children with special needs at Pak Nam Laem Singh. Later onto create a network of community benefits district, and the next step the Children Special Need was granted by the Thailand Research Fund--TRF. For each other RBL projects also did not find a clearly impact on teaching and learning, but the reflected result of students were satisfied and benefited from this RBL projects act as a researcher.

4. All of the RBL projects can be made a good relationship between students and local residents, that the impact of students can aware and appreciate in their own value homeland themselves.

In summary, the RBL projects, it is a pattern of learning that pull the related people come together to share the experience, consisted of the teachers, students, mentor coordinator of the Node, and the people in the local community to make teaching-learning approach, and the academic world, which originally were limited in the classroom can be diffusion by widely-open, spreading out to the local community and various stakeholders. This seem to be created a powerful of learning linked together as a field of learning, integrated with a number of factors such as the learning contents, the theory, the various kind of stakeholders ,the role of the University. Including the image of the relationship between University teachers and students is the one of the local community surrounding the University.

Furthermore, the researcher found that the RBL projects also occur the changes, such as teachers and students were shifted their thinking, which the operating methods that focus on increasing participation. They can plan together before the operation in each project. The original method of teaching, which focus on teaching one-way transmission from teachers become to focus on the students to ask the questions. They can discover the answer, or access to knowledge

through research by actual practice, with a field of learning communities. According to this method. The students can remember, add more the new knowledge without a textbook. Especially, the life long learning, the knowledge of how to solve problems rather than learning only in the squares. The students can learn the leadership development, teamwork, critical thinking and writing skills than traditional students. It also has a good relationship from the community in terms of cooperation in providing information data entry stage, or the budget for the project operation. It has been appreciated and will enable students to do activities like this. As a result, the reputation of the university, and the awareness of appreciation in their own value homeland.

The suggestion for development

1. This project must require the teacher as a researcher and the students will participate in. The teacher is going to find the students' achievement of the learning process, and the students will research to find an environment that is practical and relevant course of study. It may be the research outside the classroom to improve teaching and learning. And it should have funding for research supporting. This is one more selection, just the same. "Research in the Classroom," aimed at providing student learning behavior underneath the context of class, etc.

2. It should promote research outside class of teachers and students by integrated the two course of Interdisciplinary, using the same community as the Learning area-based. For example, Community A have a series of culture, the place where the teacher may gather together at the Learning Area-Based to learn in each subject interdisciplinary, but It has to connected to a network of learning such as collaborative planning, their experiences sharing and the explicit knowledge with each other. In addition to data and to share their learning back into the community.

3. The University shall have such a standard policies, measures and mechanisms to support research to improve teaching and learning institute i.e. The Institute of Learning Development or the Institute of Integration of knowledge for local development, etc., and the institution must have mechanisms to support or mentor to help strengthen support to solve a problem or a mechanism that allows teachers and students to work with communities in the creation of learning themselves. This mechanism must be parallel activities such as training and fulfill the research tool, the participation involved-learning, data participation collection in field,

or the analysis and synthesis stage of the lesson, etc. Because of this way-working, a teacher was the core which the role of how support the “students’ learning” from the research.

The suggestions for further research are as follows.

1. If you need further research to be continually useful in developing policy or answer the following Learning Development instruction, the research should be clearly done to create a learning program management. And lead to the development of the policy of the University

2. It should encourage the students to redo the research on unique issues to find the community as a problem, and their needs by support systems such as finance, consulting and area-based resources for students’ learning.